

Nr 306.

Godkänd av första kammaren den 6 juni 1924.

Godkänd av andra kammaren den 6 juni 1924.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av vissa framställningar rörande elfte huvudtiteln, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

(Bankoutskottets utlåtanden nr 32 och 40 samt memorial nr 33 och 46.)

Till Konungen.

Riksdagen får härmed anmäla följande beslut rörande pensioner och understöd.

A. **Civila pensionsväsendet.**

1:o) I en till riksdagen avlåten, den 14 mars 1924 dagtecknad proposition nr 154 har Eders Kungl. Maj:ts, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att framlidne slöjdläraren vid Göteborgs folkskolor Lars Hansson Bergs änka Paulina Berg, född Johansson, må, utan hinder därav att Berg avlidit först efter ingången av år 1920, från och med september 1921 tillerkännas pension enligt stadgandet i punkten 8 av övergångsbestämmelserna till kap. IV i reglementet den 31 december 1919 (nr 878) för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl.

Med hänsyn till vad i ärendet blivit upplyst och då riksdagen finner uppenbart, att det aldrig varit avsikten att utesluta behövande efterlevande av den kategori, som änkan Berg tillhör, från möjligheten att erhålla pension enligt punkten 8 i övergångsstadgandena till kap. IV i pensionsanstaltens reglemente, har riksdagen anslutit sig till Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Riksdagen får alltså anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition av riksdagen bifallits.

2:o) I en till riksdagen avlåten, den 14 mars 1924 dagtecknad proposition nr 110 har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att följande befattningshavare vid vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte, nämligen rektorn vid anstalten Berta Haller, husmodern Blenda Edström och översköterskan Rebecka Gustafsson må äga rätt att för erhållande av pension räkna sig till godo föregående tjänstgöring vid den med drottning Sofias stiftelse förenade vårdanstalten i Vänersborg.

På de i statsrådsprotokollet anförda skäl har riksdagen ansett sig böra biträda Eders Kungl. Maj:ts förslag, varför riksdagen får anmäla, att riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

B. Militära pensionsväsendet.

3:o) I en till riksdagen avlåten, den 14 mars 1924 dagtecknad proposition nr 91 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att styresmannen vid ammunitionsfabriken, överstelöjtnanten i armén Carl Laurentius Engström må, efter det han vid uppnådd pensionsålder erhållit avsked från sin beställning såsom styresman vid ammunitionsfabriken, under sin återstående livstid uppbära pensionsförbättring till belopp av 2,800 kronor för år, att utgå från anslag, som är eller må varda beviljat till pensionsförbättring för viss personal vid armén, och i samma ordning som fyllnadspension.

På de i statsrådsprotokollet anförda skäl har riksdagen ansett sig böra biträda Eders Kungl. Maj:ts förslag och får alltså anmäla, att riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

4:o) Eders Kungl. Maj:t har i en till riksdagen avlåten, den 14 mars 1924 dagtecknad proposition nr 92, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. underofficeren av 3:e graden vid kustartilleriet Hilding Robert Johansson må från och med den 18 juli 1922 under sin återstående livstid uppbära pensionsförbättring till belopp av 900 kronor för år räknat, att åtnjutas i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 336) med grunder för pensionsförbättring åt officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare vid armén och marinen och utgå från anslag, som är eller må varda beviljat till pensionsförbättring för viss personal vid marinen.

Under erinran om tidigare av riksdagen fattade beslut i liknande fall har riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

5:o) I en till riksdagen avlåten, den 19 mars 1924 dagtecknad proposition nr 198 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att mästaren å

månadslönarstat vid flottans varv i Stockholm Carl Oscar Svantesson må från och med månaden näst efter den, varunder avgång från tjänsten äger rum, under sin återstående livstid uppbära årlig pensionsförbättring med 910 kronor, att utgå från anslag, som är eller må varda beviljat till pensionsförbättring för viss personal vid marinen, och i samma ordning som fyllnadspension.

Under erinran om riksdagens beslut i ett flertal tidigare fall av liknande beskaffenhet har riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

6:o) I en till riksdagen avlåten, den 14 mars 1924 dagtecknad proposition nr 117 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att till förre värnpliktige Gustaf Natanael Häger må, utan hinder av att framställning om ersättning icke gjorts inom föreskriven tid, från beväringssmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han kan anses berättigad enligt de i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, angivna grunder.

Under erinran att riksdagen tidigare i åtskilliga fall medgivit, att ersättning enligt nyssnämnda förordning må utgå utan hinder av de i förordningen meddelade preskriptionsbestämmelserna, har riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

7:o) Eders Kungl. Maj:t har i en till riksdagen avlåten, den 14 mars 1924 dagtecknad proposition nr 119 föreslagit riksdagen medgiva, att daglönaren vid Karlskrona fästnings tygförvaltning Karl Theodor Eriksson må vid avsked ur tjänsten tilldelas pension, såsom hade han tjänat kronan tjugofem år från tjugo års ålder.

Riksdagen har biträtt Eders Kungl. Maj:ts förslag och får alltså anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition av riksdagen bifallits.

C. Allmänna indragningsstaten.

I. Ang. utrikesdepartementet.

8:o) I en till riksdagen avlåten, den 14 mars 1924 dagtecknad proposition nr 161 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 3:o—5:o hemställt.

a) I punkt 3:o av sagda proposition har hemställts, att riksdagen må medgiva, att vicekonsuln i Berlin, konsuln Axel Elof Mobergs änka Alexandra

Moberg, född von Ebart, må från och med den 1 juni 1923 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 500 kronor.

Med hänsyn till vad i propositionen anförts har riksdagen funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

b) Under punkten 4:o har föreslagits, att riksdagen må medgiva, att förutvarande kontorsbiträdet vid konsulatet i Köpenhamn Andreas Christian Bangs änka Amalia Bang må från och med den 1 juli 1923, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av 500 kronor.

På grund av vad i propositionen anförts synes det vara billigt, att åt änkan Bang, som uppnått en ålder av 76 år, beredes ett årligt understöd av statsmedel under hennes återstående livstid. Mot det av Eders Kungl. Maj:t föreslagna beloppet har riksdagen icke funnit anledning till erinran.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

c) I punkt 5:o har föreslagits, att riksdagen må medgiva, att vaktmästaren G. W. Sjöbergs änka Hildur Mathilda Sjöberg, född Dahl, må från och med ingången av år 1924 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 200 kronor.

Då, såsom av statsrådsprotokollet framgår, vaktmästaren Sjöberg under år 1908 ägt rätt att vinna delaktighet i civilstatens änke- och pupillkassa, har riksdagen funnit det kunna ifrågasättas, huruvida hans änka, som av behållningen i boet att döma icke synes vara helt obemedlad, bör pensioneras med statsmedel. Med hänsyn till vissa av riksdagen i likartade fall gjorda medgivanden har riksdagen emellertid icke velat motsätta sig bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag. Riksdagen får alltså anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning av riksdagen bifallits.

II. Ang. försvarsdepartementet.

9:o) Med biträdande av vad Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 29 februari 1924 avlåten proposition nr 80 under punkterna 1:o—6:o föreslagit och med hänvisning till den i sagda proposition lämnade utredningen i förevarande ärenden får riksdagen, under erinran jämväl om av riksdagen tidigare fattade beslut i liknande fall, anmäla, att riksdagen medgivit,

a) att förre arbetaren vid Bodens fästningsbyggnad Karl Johan Henriks-son Tåg må från och med den 1 januari 1924 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av fyra hundra kronor;

b) att kokerskan vid volontärskolan i Norrköping Kristina Josefine Carlson må från och med månaden näst efter den, varunder hon entledigas från sin anställning vid skolan, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av trehundra kronor;

c) att förra förestånderskan för Livregementets dragoners tvättinrättning änkan Hilda Karolina Johansson, född Abrahamsdotter, må från och med den 1 januari 1924 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av trehundra kronor;

d) att skrädderiförmannen vid Jönköpings regementets intendenturverkstäder Anders Johan Dolk må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid regementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av sjuhundra kronor;

e) att skrädderiarbetaren vid Hallands regementets intendenturverkstäder Nils Petter Håkansson må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid regementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av fyrahundra kronor; samt

f) att skrädderiarbetaren vid arméns centrala beklädnadsverkstad Carl Amatus Andersson må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid beklädnadsverkstaden, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av sexhundra kronor.

10:o) I en till riksdagen avlåten, den 29 februari 1924 dagtecknad proposition nr 81 har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o och 2:o hemställt.

a) I punkt 1:o av sagda proposition har hemställts, att riksdagen må medgiva, att klockaren vid amiralitetsförsamlingen i Karlskrona Carl Alfred Andersson må, under förutsättning att han från församlingen kommer i åtnjutande av pension å minst 940 kronor för år, från och med månaden näst efter den, då avgång från berörda befattning äger rum, under sin återstående livstid uppbära pension å allmänna indragningsstaten med 400 kronor för år, varvid i fråga om pensionstillägg och dyrtidstillägg skall iakttagas, dels att vid avgörande av frågan om och till vilket belopp pensionstillägg må i

detta fall utgå hänsyn skall tagas till pensionens hela belopp med inräknande av vad som från församlingen i sådant avseende utgår, dels ock att dyrtidstillägg, där sådant förekommer, skall beräknas å det sammanlagda pensionsbeloppet men av statsmedel bestridas allenast med vad som av det sålunda beräknade dyrtidstillägget belöper på den av statsmedel utgående pensionsförmånen.

Med hänsyn till vad i propositionen anförts har riksdagen funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

b) Under punkt 2:o har föreslagits, att riksdagen må medgiva, att förre daglönaren vid flottans varv i Karlskrona Måns Olsson Stål må från och med den 1 november 1922 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 450 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts förslag innebär, att Olsson Stål skulle, oaktat han icke innehar den för pensions erhållande föreskrivna tjänstetiden av 25 år, tillerkännas en pension av statsmedel, som med hänsyn till hans långa tjänstetid och det förhållandet, att han, om han tjänat nämnda tid, varit berättigad till en årlig pension genom flottans pensionskassa av 500 kronor, föreslagits till 450 kronor. Riksdagen vill erinra, att riksdagen tidigare beviljat vissa avkortade pensioner från allmänna indragningsstaten till f. d. daglönare vid flottans varv i Stockholm. Med hänsyn härtill och till de i ärendet åberopade särskilda omständigheterna har riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

11:o) I en till riksdagen avläten, den 14 mars 1924 dagtecknad proposition nr 116 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o) och 2:o) hemställt.

a) I punkt 1:o har hemställts, att riksdagen må medgiva, att envar av faktoriarbetaren Carl Axel Alms änka Anna Matilda Alm, född Andersson, förre faktoriarbetaren Sven Gustaf Anderssons änka, Augusta Josefina Andersson, född Hellerstedt, förre faktoriarbetaren Anders Hanssons änka Johanna Hansson, född Ersdotter, förre faktoriarbetaren Carl August Hedlunds änka Anna Sofia Hedlund, född Andersson, besiktningsmannen Per Viktor Janssons änka Johanna Josefina Jansson, född Sjöberg, förre faktoriarbetaren Carl Erik Johanssons änka Charlotta Albertina Johansson, född Gustafsson, samt faktoriarbetaren Carl August Molanders änka Augusta Matilda Molander, född Johansson, må från och med den 1 januari 1924 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, komma i åtnjutande av årlig pension å allmänna indragningsstaten till belopp av 300 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition, medgivit, att envar av faktoriarbetaren Carl Axel Alms änka Anna Matilda Alm, född Andersson, förre faktoriarbetaren Sven Gustaf Anderssons änka Augusta Josefina Andersson, född Hellerstedt, förre faktoriarbetaren Anders Hanssons änka Johanna Hansson, född Ersdotter, förre faktoriarbetaren Carl August Hedlunds änka Anna Sofia Hedlund, född Andersson, besiktningsmannen Per Viktor Janssons änka Johanna Josefina Jansson, född Sjöberg, förre faktoriarbetaren Carl Erik Johanssons änka Charlotta Albertina Johansson, född Gustafsson, samt faktoriarbetaren Carl August Molanders änka Augusta Matilda Molander, född Johansson, må från och med den 1 januari 1924 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, komma i åtnjutande av årlig pension å allmänna indragningsstaten till belopp av trehundra kronor.

b) Med biträdande av vad under punkt 2:o av förevarande proposition hemställts och under hänvisning till den i propositionen lämnade utredningen i ärendet har riksdagen medgivit, att förre överkonstapeln vid flottans poliskår Carl Ludvig Wintzells änka Carolina Sofia Wintzell, född Holmqvist, må från och med den 1 januari 1924 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av tvåhundra-trettiosju kronor 50 öre.

12:o) I en till riksdagen avlåten, den 14 mars 1924 dagtecknad proposition nr 118 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. kaptenen vid flottan Sten Gustaf Roland Martin må från och med den 1 januari 1924 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära pensionsförbättring till belopp av 1,072 kronor 50 öre för år räknat, att åtnjutas i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 336) med grunder för pensionsförbättring åt officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare vid armén och marinen.

Riksdagen har bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

13:o) I en till riksdagen avlåten, den 14 mars 1924 dagtecknad proposition nr 124 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bifalla de förslag i fråga om pensionering av vissa i lantförsvarets tjänst anställda eller förut anställda personer, om vilkas avlåtande föredragande departementschefen under punkterna 1:o—8:o hemställt.

a) Under punkt 1:o av förevarande proposition har hemställts, att riksdagen må medgiva, att förre snickaren vid Norrlands dragonregemente Karl Linder

må från och med den 1 oktober 1923 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 400 kronor.

Riksdagen har icke funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts förslag och får alltså anmäla, att riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

b) Ut i punkt 2:o har föreslagits, att riksdagen må medgiva, att stenarbetaren vid Karlsborgs fästningsbyggnad Johan August Engberg må från och med månaden näst efter den, varunder han upphör att vara anställd vid kronans arbeten, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten i årlig pension uppbära, utöver honom av 1913 års riksdag beviljat belopp av 300 kronor, ytterligare 200 kronor eller sammanlagt 500 kronor.

På grund av vad i ärendet anförts och med hänsyn till de pensionsbelopp, som numera pläga beviljas med Engberg jämställda befattningshavare i statens tjänst, har riksdagen funnit det vara billigt, att Engberg beredes någon förhöjning i den honom av 1913 års riksdag tillerkända men ännu icke tillträdna pensionen. Mot Eders Kungl. Maj:ts i sådant avseende framställda förslag har riksdagen icke funnit anledning till erinran.

Riksdagen får alltså anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning av riksdagen bifallits.

c) Under punkt 3:o har hemställts, att riksdagen må medgiva, att underlöjtnanten i armén, rullföringsbiträdet vid Kristinehamns rullföringsområde, nr 40, Jan Peter Borg må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin befattning såsom rullföringsbiträde, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,000 kronor.

På sätt i propositionen framhållits, torde befattningarna såsom biträden vid rullföringsområdena — vid vilka befattningar ersättning utgår i form av arvoden — i huvudsak vara avsedda för pensionerade militärer. Tjänstgöring av ifrågavarande art har vid sådant förhållande hittills icke ansetts böra föranleda beviljande av pension. Då någon ändring härutinnan i allmänhet icke synes böra äga rum, kunde det enligt riksdagens mening ifrågasättas, huruvida pension av statsmedel i förevarande fall borde beviljas. Vid det förhållande att Borg, efter att före uppnådd pensionsålder hava tagit avsked från anställning å aktiv stat vid armén, under en tid av över 20 år tjänstgjort vid rullföringen, har riksdagen emellertid funnit det vara billigt, att någon pension tillerkännes honom med anledning av denna tjänstgöring. Riksdagen har likväl icke kunnat medgiva att, såsom i propositionen föreslagits, denna pension skulle bestämmas till samma belopp, 1,000 kronor årligen, vilket skulle hava tillkommit Borg, därest han kvarstått å aktiv stat och där vunnit befördran till fanjunkare samt i sådan egenskap, efter erläggande av vederbörliga pensionsavgifter, förvärvat rätt till pension. Då Borg redan år 1891 erhållit entledigande från sin beställning såsom sergeant av 2:a klassen vid Nerikes regemente lärar,

med hänsyn jämväl till den begränsade tjänstgöringsskyldighet, som torde hava ålegat honom under hans anställning vid armén, pensionsbeloppet enligt riksdagens mening skäligen böra reduceras till 600 kronor årligen, varå jämväl torde komma att utgå pensionstillägg.

Under åberopande av det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av förevarande framställning, medgivit, att underlöjtnanten i armén, rullföringsbiträdet vid Kristinehamns rullföringsområde, nr 40, Jan Peter Borg må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin befattning såsom rullföringsbiträde, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av sexhundra kronor.

d) Med biträdande av vad i punkt 4:o av ifrågavarande proposition föreslagits och under hänvisning till den i propositionen lämnade utredningen i ärendet får riksdagen anmäla, att riksdagen medgivit, att föreståndaren för Svea livgardes sadelmakeriverkstad Frans Oskar Johansson må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid regementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av sjuhundra kronor.

e) Uti punkt 5:o har föreslagits, att riksdagen må medgiva, att skrädderiarbeterskan vid Skånska husarregementets avdelnings i Landskrona intendenturverkstäder Carolina Lindau, född Johannesdotter, må från och med månaden näst efter den, varunder hon entledigas från sin berörda anställning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av fyrahundrafemtio kronor.

Riksdagen har bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

f) Med biträdande av Eders Kungl. Maj:ts under punkt 6:o framställda förslag och med hänvisning till den i propositionen förebragta utredningen har riksdagen medgivit, att envar av sömmerskan vid Norrlands artilleriregementes intendenturverkstäder Maria Josefina Lidberg samt tvätterskorna vid regementet änkan Margareta Magnusson, född Esbjörnsson, och Brita Jonsson Bodén, må från och med månaden näst efter den, varunder hon entledigas från sin anställning vid regementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension, Lidberg med fyrahundra kronor, Magnusson med trehundrafemtio kronor och Bodén med trehundra kronor.

g) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts uti punkt 7:o gjorda hemställan och under hänvisning till den i statsrådsprotokollet lämnade utredningen i förevarande ärende har riksdagen medgivit, att arbeterskan vid ammunitionsfabriken Kristina Hansson må från och med månaden näst efter den, varunder hon entledigas från sin anställning vid fabriken, under sin åter-

stående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av femhundra kronor.

h) Uti punkt 8:o av förevarande proposition har hemställts, att riksdagen må medgiva, att envar av förra arbeterskorna vid ammunitionsfabriken Jones Kerstin Jonsson, Anna Karlsson, född Persdotter samt Johanna Margareta Andersson må från och med den 1 januari 1924 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension, Jonsson med fyrahundrasextio kronor, Karlsson med fyrahundratrettio kronor samt Andersson med trehundrasextio kronor.

Riksdagen har funnit sig böra biträda Eders Kungl. Maj:ts förslag och får sålunda anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning av riksdagen bifallits.

14:o) I en till riksdagen avlåten, den 19 mars 1924 dagtecknad proposition nr 184 har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bifalla de förslag i fråga om pensionering av vissa i lantförsvarets tjänst anställda eller förut anställda personer, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

a) Uti punkt 1:o av berörda proposition har föreslagits, att riksdagen må medgiva, att maskinstickerskan Emma Maria Elisabet Segerdahl må från och med månaden näst efter den, varunder hon upphör att arbeta för Gotlands infanteriregementes räkning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning har av riksdagen bifallits.

b) Med bifall till den i punkt 2:o gjorda framställningen och under hänvisning till den i propositionen lämnade utredningen har riksdagen medgivit, att kokerskan vid Svea livgarde Anna Augusta Malmqvist, född Vallöf, må från och med månaden näst efter den, varunder hon entledigas från sin anställning vid regementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av ett-hundrafemtio kronor.

c) Med biträdande av Eders Kungl. Maj:ts under punkt 3:o framställda förslag och med hänvisning till den i propositionen förebragta utredningen i ärendet har riksdagen medgivit, att sadelmakeriarbetaren vid arméns intendenturförråd i Stockholm Carl Johan Coursell må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid intendenturförrådet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av femhundrafemtio kronor.

d) I punkt 4:o av förevarande proposition har hemställts, att riksdagen må medgiva, att förre arbetaren vid Borghamns kalkstensbrott Oskar Leonard Gustafsson må från och med den 1 januari 1924 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor.

Då, såsom av utredningen i ärendet framgår, Gustafsson varit anställd vid statens kalkstensbrott i Borghamn endast åren 1890—1912 och därunder haft en effektiv arbetstid av blott omkring 18 år, har riksdagen funnit det vara tveksamt, huruvida pension av statsmedel bör beredas honom. Med hänsyn till de ömmande omständigheter, som i propositionen åberopats, har riksdagen likväl icke velat motsätta sig bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Riksdagen får sålunda anmäla, att riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

III. Ang. kommunikationsdepartementet.

15:o) I en till riksdagen avlåten, den 7 mars 1924 dagtecknad proposition nr 100 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förre distriktschefen i mellersta väg- och vattenbyggnadsdistriktet Gustaf Magnus Nermans änka Valborg Nerman, född Hedvall, må från och med den 1 januari 1924 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp av 600 kronor.

Även riksdagen anser det vara billigt, att änkefru Nerman under sin återstående livstid tillerkännes pension av statsmedel. Vidkommande storleken av denna pension har riksdagen visserligen, vid det förhållande att Nerman icke erlagt några avgifter för beredande av änkepension, funnit det vara tveksamt, huruvida pensionen borde bestämmas till samma belopp, 600 kronor, som skulle hava utgått, därest änkefru Nerman varit berättigad till pension från civilstatens änke- och pupillkassa. Med hänsyn till distriktschefen Nermans långvariga och gagnande verksamhet i det allmännas tjänst och till de synnerligen ömmande förhållanden, som i förevarande fall åberopats, har riksdagen emellertid funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Riksdagen får sålunda anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition av riksdagen bifallits.

IV. Ang. finansdepartementet.

16:o) I en till riksdagen avlåten, den 14 mars 1924 dagtecknad proposition nr 143 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att prägelförmannen vid mynt- och justeringsverket Lars

Petter Karlströms änka Emma Kristina Karlström, född Andersdotter, må, räknat från och med den 1 januari 1924, så länge hon förblir i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor.

Riksdagen vill erinra, att riksdagen i vissa fall beviljat årliga understöd åt änkor efter arbetare vid riksbankens sedeltryckeri. Under sådana förhållanden och med hänsyn till de i ärendet åberopade särskilda omständigheterna har riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

V. Ang. ecklesiastikdepartementet.

17:o) I en till riksdagen avlåten, den 14 mars 1924 dagtecknad proposition nr 128 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att adjunkten vid västra realskolan i Göteborg J. P. Gunnarson må från och med månaden näst efter den, varunder avgång från adjunktstjänsten äger rum, under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningsenligt tillkommande avkortad pension — en tilläggspension å allmänna indragningsstaten till belopp av 1,220 kronor årligen.

Med hänsyn till Gunnarsons långa verksamhet i den offentliga undervisningens tjänst och då Gunnarson, därest han kvarstannat i sin befattning som folkhögskolerektor, skulle hava ägt rätt till pension för denna befattning, har riksdagen funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag, enligt vilket Gunnarson skulle för pension få tillgodoräkna sig den tid av 10 år, varunder han varit rektor vid folkhögskola och lantmannaskola.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

18:o) I särskilda inom riksdagen väckta, likalydande motioner har anförts och hemställts följande:

»Genom kungl. statskontorets beslut den 6 september 1923 tillerkändes f. d. lektorn vid högre allmänna läroverket i Halmstad, fil. dr Johan Richard Jungner rätt att från och med den 1 september 1923 åtnjuta pension från den 11 oktober 1907 till ett belopp av 2,240 kronor.

Att pensionsbeloppet i detta fall utmätts med sådan knapphet beror på att lektor Jungner tjänstgjort allenast 16 av de för full pensions åtnjutande stadgade 33 tjänståren. Emellertid synas omständigheter kunna anföras, som göra det billigt, att Jungner får tillgodoräkna sig ytterligare ett antal år för erhållande av pension. I sådant avseende vilja vi erinra, att såsom av bilagda handlingar framgår, i hög grad ogynnsamma omständigheter medverkat till att Jungner först vid så jämförelsevis hög ålder som 49 år vid svenskt statsläroverk erhållit läraretjänst, från vilken han förlidet år erhållit avsked. Dröjsmålet härleder sig dels av en med understöd av Regnells botaniska resestipendium företagen forskningsresa till tropiska Afrika, omfattande ett och ett halvt år, med rika vetenskapliga resultat, dels av anställning vid ut-

ländska högskolor och vetenskapliga institutioner under sammanlagt 12 år. Det synes oss billigt, att hänsyn till dessa omständigheter toges vid bestämmandet av den Jungner tillkommande pensionen. På grund av de nämnda förhållandenas säregna beskaffenhet torde några statsekonomiskt betänkliga konsekvenser härav icke vara att förvänta.

Vid övervägandet av den tid, som Jungner skäligen bör erhålla rätt att tillgodoräkna sig utöver de år, han, enligt vad ovan sagts, tjänstgjort vid allmänt läroverk, ha vi icke ansett oss böra eller kunna ifrågasätta, att han skulle få räkna sig tillgodo *hela* tjänstgöringen vid utländska vetenskapliga institutioner. Däremot synes det oss rimligt, att tiden för den utländska studieresan jämte en del av sistnämnda tjänstgöring, förslagsvis fem år, måtte få tagas i betraktande vid fastställandet av pensionen.

På grund av vad sålunda anförts tillåta vi oss hemställa, att riksdagen ville medgiva, att den lektor Jungner tillkommande pensionen måtte höjas med ett belopp, motsvarande pensionen för ytterligare sju (sex) tjänsteår, och sålunda utgå efter en sammanlagd tjänstetid av 23 (22) tjänsteår från och med månaden näst efter den, varunder avgången från tjänsten ägt rum.»

Att, såsom statskontoret i avgivet utlåtande synes hava ifrågasatt, medgiva en förhöjning av den Jungner författningsenligt tillkommande pensionen endast av den anledning, att pensionslagens bestämmelser om avkortad pension ansetts i förevarande fall medföra en reducering av pensionsbeloppet, vilken med hänsyn till befattningshavarens tjänsteställning framstått såsom alltför stark, synes riksdagen av principiella skäl icke kunna ifrågakomma. Emellertid har Jungner före tillträdet till lektorstjänsten under avsevärd tid bedrivit en vetenskaplig verksamhet, vilken synes hava givit praktiska resultat av stort värde för det svenska lantbruket. Särskilt med hänsyn till innehållet i ett av professorn Nilsson-Ehle avgivet utlåtande vill det synas riksdagen, som om denna verksamhet även ur det allmännas synpunkt torde kunna anses vara av den betydelse, att den må kunna till någon del tillgodoräknas i pensionshänseende. I motionerna har i sådant avseende föreslagits, att av ifrågavarande tid sex eller sju år skulle få tillgodoräknas, varigenom Jungners sammanlagda pensionsförmåner skulle uppgå i förra fallet till 3,080 kronor och i senare fallet till 3,220 kronor årligen. Riksdagen har funnit sig böra medgiva, att Jungner med hänsyn till sin berörda verksamhet tillerkännes en tilläggspension å allmänna indragningsstaten till sådan storlek, att densamma jämte honom författningsenligt tillkommande avkortad pension uppgår till 3,000 kronor eller samma belopp, som statskontoret i sitt utlåtande förordat. Tilläggspensionen har anvisats från allmänna indragningsstaten att utgå från och med den 1 september 1923, då Jungner avgick från lektorstjänsten.

Åberopande det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av förevarande motioner, medgivit, att f. d. lektorn vid högre allmänna läroverket i Halmstad, filosofie doktorn Johan Richard Jungner må från och med den 1 september 1923 under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningsenligt tillerkänd avkortad pension — en tilläggspension å allmänna indragningsstaten till belopp av sjuhundra sextio kronor årligen.

VI. Ang. jordbruksdepartementet.

19:o) I en till riksdagen den 14 mars 1924 avlåten proposition nr 93 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—4:o hemställt.

a) I punkt 1:o har hemställts, att riksdagen må medgiva att — under förutsättning att lantbrukskonsulentbefattningen i Berlin från och med den 1 juli 1924 indrages — lantbrukskonsulenten Maximilian Fredrik Herman Langenheim må från och med samma dag under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en pension av 3,000 kronor årligen.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, medgivit, att lantbrukskonsulenten Maximilian Fredrik Herman Langenheim må, under förutsättning att han från och med den 1 juli 1924 erhåller entledigande från befattning som lantbrukskonsulent, från och med samma dag under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en pension av tvåtusentvåhundredtio kronor årligen.

b) I punkt 2:o av samma proposition har hemställts, att riksdagen må medgiva, att f. d. distriktslantmätaren i Gotlands norra distrikt, f. d. majoren i armén Gustaf Albert Köhler må från och med den 1 mars 1924 under sin återstående livstid, med bibehållande av honom tillerkänd pension från arméns pensionskassa jämte fyllnadspension, tillhopa 2,720 kronor, samt utöver honom därjämte tillkommande pension å 1,780 kronor såsom distriktslantmätare, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp av 900 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts förslag, vilket står i överensstämmelse med vad riksdagen tidigare i vissa likartade fall medgivit, föranleder icke erinran från riksdagens sida; och får riksdagen fördenskull anmäla, att riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

c) Under punkt 3:o har föreslagits, att riksdagen må medgiva, att en var av stallbetjänten vid Flyinge hingstdepå och stuteri Nils Persson Tornberg och nattvakten därstädes Anders Eriksson samt stallbetjänten vid Strömsholms hingstdepå Gustaf Georg Gustafsson må från och med månaden näst efter den, varunder han frånträder sin ifrågavarande befattning, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta pension med följande belopp för år räknat, nämligen Tornberg och Gustafsson vardera 500 kronor och Eriksson 350 kronor.

Då de här ifrågasatta pensionsbeloppen tillmätts efter samma grunder, som legat till grund för tidigare fattade beslut i fråga om pensionering av stallbetjäning vid hingstdepåerna, har riksdagen funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

d) I punkt 4:o av förevarande proposition har hemställts, att riksdagen må medgiva, att arbetaren Lars Jonsson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning vid Ultuna egendom, dock tidigast från och med den 1 januari 1924, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en pension av 400 kronor årligen.

Riksdagen har bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

VII. Ang. handelsdepartementet.

20:o) I en till riksdagen avlåten, den 14 mars 1924 dagtecknad proposition nr 88 har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förste amanuensen hos kommerskollegium, filosofie doktorn Allen Vannérus må från och med månaden näst efter den, då han lämnar sin anställning hos kommerskollegium, å allmänna indragningsstaten under sin återstående livstid uppbära dels årlig pension till belopp av 1,200 kronor, dels ock årligt understöd till belopp av 3,800 kronor, med iakttagande likväl, att pensionstillägg ej må av Vannérus åtnjutas samt att dyrtidstillägg skall utgå endast å pensionen och beräknas efter de grunder, som i sådant avseende gälla i avseende å nyreglerade pensioner.

Vad först beträffar den för Vannérus föreslagna pensionen för hans anställning såsom icke-ordinarie befattningshavare i statens tjänst, får riksdagen under hänvisning till 1922 års riksdags beslut om pension åt amanuensen i försvarsdepartementet, kanslisekreteraren friherre O. T. Hermelin, biträda Eders Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Jämväl med avseende på förslaget om beredande åt Vannérus av årligt understöd såsom ett uttryck av erkännande för hans värdefulla arbete i den filosofiska forskningens tjänst och ett stöd för fortsatt vetenskaplig verksamhet har riksdagen funnit sig böra biträda Eders Kungl. Maj:ts förslag; och vill riksdagen därvid i likhet med chefen för ecklesiastikdepartementet framhålla, att omständigheterna i förevarande fall synas vara av den säregna beskaffenhet, att ett bifall till förslaget icke kan anses få någon prejudicierande verkan.

Beträffande villkoren för de ifrågavarande förmänernas utgående ansluter sig riksdagen likaledes till Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Under återopande av det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition nr 88 medgivit, att förste amanuensen hos kommerskollegium, filosofie doktorn Allen Vannérus må från och med månaden näst efter den, då han lämnar sin anställning hos kommerskollegium, å allmänna indragningsstaten under sin återstående livstid uppbära dels årlig pension till belopp av ettusentvåhundra kronor, dels ock årligt understöd till belopp av tretusenåttahundra kronor, med iakttagande likväl, att pensionstillägg ej må av

- Vannérus åtnjutas samt att dyrtidstillägg skall utgå endast å pensionen och beräknas efter de grunder, som i sådant avseende gälla i avseende å nyreglerade pensioner.

Stockholm den 6 juni 1924.

Med undersätlig vördnad.
